

ingediend op **1208** (2021-2022) – Nr. 2
2 mei 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Johan Danen en Hilâl Yalçın

over het ontwerp van decreet

over vervangende eindtermen
en vervangende specifieke eindtermen
in de tweede en derde graad
van het secundair onderwijs,
op initiatief van
de Federatie Steinerscholen Vlaanderen vzw

Documenten in het dossier:
1208 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Op 28 april 2022 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet over vervangende eindtermen en vervangende specifieke eindtermen in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, op initiatief van de Federatie Steinerscholen Vlaanderen vzw.

1. Toelichting door minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* schetst dat er een wettelijke mogelijkheid is om van de eindtermen af te wijken en de Steinerscholen hebben daarvan gebruikgemaakt. Hij herinnert eraan dat de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs werden goedgekeurd op 19 december 2020 door de Vlaamse Regering en op 10 februari 2021 door het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 594/4).

De minister verwijst naar de decretale basis in de Codex Secundair Onderwijs. Hij benadrukt dat de eindtermen minimumdoelen zijn op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes voor een bepaalde leerlingenpopulatie. De eindtermen van de basisvorming, die wordt vastgelegd per graad en per finaliteit, berusten op zestien sleutelcompetenties. De specifieke eindtermen zijn nodig voor de leerlingen die vervolgonderwijs aanvatten. Zij worden vastgelegd voor een bepaald wetenschapsdomein voor de derde graad voor studierichtingen met een doorstroom- of dubbele finaliteit.

Artikel 143 van de Codex Secundair Onderwijs bepaalt de kenmerken van eindtermen en specifieke eindtermen: sober, duidelijk, gericht en evalueerbaar geformuleerd, met explicitering van de kennis, vaardigheden, inzichten en indien van toepassing attitudes.

Als een schoolbestuur oordeelt dat de eindtermen of specifieke eindtermen die decretaal zijn vastgelegd onvoldoende ruimte laten voor eigen pedagogische of onderwijskundige inzichten, is er de mogelijkheid om een aanvraag tot gelijkwaardigheid van vervangende eindtermen en specifieke eindtermen in te dienen. Daarover gaat het voorliggende ontwerp van decreet.

Het betreffende artikel van de Codex Secundair Onderwijs bevat ook de procedure. Zowel een commissie van deskundigen als de onderwijsinspectie moeten een advies verstrekken, waarna de Vlaamse Regering beslist en het Vlaams Parlement goedkeurt. Die laatste fase is nu aan de orde.

De criteria voor de evaluatie van de afwijking zijn: het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden, de vereiste inhoud en de formulering onder de vorm van (specifieke) eindtermen, die toelaat om na te gaan in welke mate een leerlingenpopulatie de onderwijsdoelen bereikt.

Daarop overloopt de minister de totstandkoming. De Federatie Steinerscholen Vlaanderen vzw diende een aanvraag in, en dat overigens niet voor het eerst. De onderwijsinspectie en de commissie van deskundigen formuleerden hun advies eind november 2021, wat evenwel geen eenduidigheid opleverde. De onderwijsinspectie gaf een voorwaardelijk positief advies, terwijl dat van de commissie van deskundigen verdeeld was. Drie commissieleden adviseerden om de vervangende eindtermen in hun geheel gelijkwaardig te verklaren, twee om ze niet te aanvaarden op grond van onzorgvuldigheden, inconsistenties en lacunes over sleutelcompetenties zoals competenties in het Nederlands en andere talen, competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie, competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn en historisch bewustzijn en economische en financiële competenties. De formulering van de vervangende eindtermen en specifieke eindtermen liet niet altijd toe om na te gaan in welke mate deze bij de leerlingen worden bereikt. Bijkomend ontbraken bepaalde kenniselementen of werden die niet consistent geëxpliciteerd.

Op grond daarvan besloot de Vlaamse Regering op 10 december 2021 dat de vervangende eindtermen en specifieke eindtermen niet gelijkwaardig zijn aan de decretaal vastgestelde eindtermen.

Die boodschap werd vervolgens aan de Federatie Steinerscholen Vlaanderen vzw overgebracht, wat heeft geleid tot een herziening en bijstelling. Het resultaat daarvan ligt nu voor. De onderwijsinspectie en de commissie van deskundigen verleenden een nieuw advies eind februari en begin maart 2022, waarin ze oordeelden dat tegemoetgekomen werd aan de bemerkingen en bezwaren en formuleerden een positief advies. Daarop volgde de goedkeuring door de Vlaamse Regering op 18 maart 2022.

2. Bespreking

Koen Daniëls noemt de afwijzing van de eerste versie op zich een belangrijk signaal: de gelijkwaardigheid is noodzakelijk om afwijking toe te staan. Het oordeel van de experts over kennis ligt in lijn met de wens van het regeerakkoord om dat element opnieuw te versterken. Kritische omgang met afwijkende eindtermen is een goede zaak, besluit hij, want zij noopt tot terughoudendheid in de aanvraag van afwijkingen. Hij hoopt dan ook dat dit laatste beperkt blijft tot die waar het effectief nodig wordt geacht. Nu de afwijking gelijkwaardig is bevonden, zal de N-VA-fractie het ontwerp van decreet goedkeuren.

De fractie van *Roosmarijn Beckers* zal tegen het ontwerp van decreet stemmen, niet omdat zij iets heeft tegen methodeonderwijs maar omdat de overheid moet bepalen wat er geleerd wordt. De eindtermen zijn minimumdoelen waarop men geen afwijking moet toestaan. Ze zijn nu al voldoende ruim voor interpretatie. Overleg is goed, maar de overheid moet een streep trekken.

Dat dezelfde scholen die de voorliggende afwijking vragen tegelijk een procedure bij het Grondwettelijk Hof tegen de eindtermen volhouden, noemt ze eigenaardig. Ze is benieuwd hoe dat zal aflopen.

Johan Danen vindt het logisch dat het parlement een afwijking goedkeurt nadat het zelf als decreetgever in die mogelijkheid heeft voorzien mits voldaan is aan voorwaarden en procedures.

Ook hij benadrukt dat het gaat om minimumdoelen, waarvoor de Steinerscholen een gelijkwaardig aanbod naar voren schuiven om dezelfde kennis, vaardigheden en attitudes te bereiken. Het is goed dat in het Vlaamse onderwijs verschillende methodes gebruikt kunnen worden. Zijn fractie zal het ontwerp van decreet dan ook goedkeuren.

Kan de minister bevestigen dat de inspectie in haar doorlichting de parameters uit de afwijking zal hanteren?

Ook *Hannelore Goeman* bevestigt nogmaals dat eindtermen minimumdoelen zijn. Voor haar fractie is het cruciaal dat de overheid bepaalt wat ze zijn, zodat de lat voor alle kinderen gelijkligt, in volle respect voor de pedagogische autonomie van de scholen. In het licht van gelijke kansen heeft zij principieel moeite met afwijking van de minimumdoelen en zal zij zich onthouden bij de stemming.

Jean-Jacques De Gucht blijft het bizar vinden dat men jarenlang meewerkt aan de voorbereiding van eindtermen maar zich uiteindelijk niet akkoord verklaart en naar het Grondwettelijk Hof stapt. Hij erkent dat men moet voortgaan op de twee genoemde positieve adviezen maar pleit wel voor blijvende waakzaamheid dat elk kind in welk onderwijs het ook schoolloopt, op een goede manier begeleid wordt en de eindtermen haalt. Zijn fractie zal het ontwerp van decreet steunen, al blijft

hij het moeilijk hebben met het traject dat bepaalde onderwijsverstrekkers hebben gevolgd.

Voor de fractie van *Loes Vandromme* is het belangrijk dat de onderwijsverstrekkers hun tweede kans gegrepen hebben en aan de slag gegaan zijn met de opmerkingen, want de kwaliteit moet worden geborgd. Ze benadrukt het belang van de gelijkwaardigheid. Het is echter evenzeer belangrijk dat de procedure bestaat, in het licht van de vrijheid van onderwijs.

Pedagogische projecten mogen verschillen en bepaalde geplande doelen mogen een dergelijk project niet in de weg staan. Het is dan ook goed dat de procedure bestaat en dat in dialoog wordt getreden met partners die vinden dat doelen te weinig ruimte bieden voor hun project. Een sterk parlement biedt de mogelijkheid om andere maar gelijkwaardige benaderingen toe te staan. Haar fractie gaat na de positieve adviezen alvast akkoord met wat voorligt.

Minister *Ben Weyts* treedt bij dat eindtermen minimumdoelen zijn die de overheid oplegt aan degenen die zij voor onderwijs financiert: wat leerlingen minimaal moeten kennen en kunnen aan het einde van elke graad. Toch bestaat er nog een mogelijkheid om daarvan af te wijken, maar dergelijke aanvragen worden natuurlijk kritisch tegen het licht gehouden. Dat is ook in dit geval gebeurd, zoals hij in zijn toelichting heeft uiteengezet.

De minister benadrukt dat de goedgekeurde eindtermen de vertaling door de ontwikkelcommissies vormen van een consensus binnen het onderwijsveld. Die commissies zijn samengesteld uit het onderwijs zelf: onderwijsverstrekkers, leerkrachten, experts en de administratie. Als de gelijkwaardige eindtermen die nu voorliggen, ook goedgekeurd worden door de plenaire vergadering, is er volgens hem nog weinig grond voor de procedure bij het Grondwettelijk Hof, al belet het evenmin dat men haar handhaaft.

Tot slot bevestigt de minister dat de onderwijsinspectie zich in haar doorlichtingen van Steinerscholen zal baseren op de voorliggende eindtermen.

3. Stemming

3.1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1 tot en met 4 worden aangenomen met 10 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

3.2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet over vervangende eindtermen en vervangende specifieke eindtermen in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, op initiatief van de Federatie Steinerscholen Vlaanderen vzw, wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Johan DANEN
Hilâl YALCIN,
verslaggevers